

Nokkrar af ályktunum af aðalfundi SSA 2017

Tekið saman í samhengi við umsögn um fjármálaáætlun 2019-2023

Samgöngumál

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 vekur athygli á að síðustu árum hafa nýframkvæmdir og viðhald vega á Austurlandi verið í algjöru lágmarki. Tugir milljarða hafa farið í nýframkvæmdir á þessum árum og lítið af þeim fjármunum hefur ratað til Austurlands. Það er ólíðandi.

Fundurinn skorar á Alþingi að stórauka fé til framkvæmda í samgöngum, þannig að stefnt verði að því að hlutfall fjárveitinga til málaflokksins verði að lágmarki 2% af vergri landsframleiðslu. Enginn einn málaflokkur er jafn þýðingarmikill fyrir landshlutann, hvort heldur er með tilliti til byggðapróunar, öryggis- og atvinnumála, þ.m.t. ferðaþjónustu, heilbrigðisþjónustu eða samkeppnisstöðu. Nauðsynlegt er að fjármögnun gildandi samgönguáætlunar sé tryggð þannig að landsmenn geti treyst því að eftir henni verði farið. Fundurinn skorar á stjórnvöld að við gerð næstu samgönguáætlunar verði gert stóratök í samgöngumálum.

Þjónusta, nýframkvæmdir, umferðaöryggi og viðhald

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 telur það skipta höfuðmáli að vetrarþjónusta á öllum vegum landshlutans sé viðunandi og geri fólki kleift að sinna atvinnu, menntun og öðrum erindum innan svæðis án vandkvæða og með sem minnstri fyrirhöfn. Þá verður að tryggja sem best aðgengi, og þar með öryggi allra íbúa á svæðinu, að umdæmissjúkrahúsi og Egilsstaðaflugvelli.

Þá er ekki síður mikilvægt að staðið verði við þær nýframkvæmdir í landshlutanum sem undirbúnar hafa verið síðustu ár og áratugi og komnar voru á samgönguáætlun. Má þar nefna uppbyggingu heilsársvegar yfir Öxi, sem er forgangsverkefni, lagningu slitlags og endurbyggingu vega. Sérstaklega mikilvægt er að hraða lagningu bundins slitlags til Borgarfjarðar eystri. Á Austurlandi eru margir vegkaflar sem eru stórhættulegir, má þar nefna vegi um Suðurfirði og Hamarsfjörð, sem og í Breiðdal. Fagna ber framkvæmdum við lagningu nýs vegar fyrir botni Berufjarðar og nauðsynlegt er að staðið verði við áætlun um útboð vegabóta í botni Skriðdals 2018.

Í ljósi aukins umferðarpunga m.a. vegna ferðamanna, er óboðlegt að ekki sé gætt sérstaklega að umferðaröryggi, hvort heldur er við nýframkvæmdir eða viðhald samgöngumannvirkja. Malarvegir á borð við Upphéraðsveg um Fell, efri Jökuldal, Jökulsárhlíð og um Hellisheiði sem og Hlíðarveg eru óboðlegir. Tryggja verður öryggi á vegaköflum inn og út úr landshlutanum, t.a.m. á milli Vopnafjarðar og Þórshafnar og Djúpavogs og Hornafjarðar.

Mikilvægt er að við gerð nýrrar samgönguáætlunar verði gerð áætlun um umferðaöryggi eftir ákveðnum viðmiðum líkt og gert er víða erlendis.

Setja verður byggingu nýrrar brúar yfir Lagarfljót við Egilsstaði í forgang framkvæmda við brúargerð á landinu og ráðast í átak til að fækka einbreiðum brúm í landshlutanum.

Jarðgangnagerð

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 ítrekar mikilvægi þess að tengja byggðir á Austurlandi með samgöngum til þess að rjúfa vetrareinangrun og efla framtíðarmöguleika svæðisins sem eins atvinnu- og þjónustusvæðis. Tryggja verður, á fjárlögum næsta árs, fjármagn til jarðgangna undir Fjarðarheiði á milli Fljótsdalshéraðs og

Seyðisfjarðar, sem er forgangsverkefni í jarðgangnagerð á Austurlandi, enda aðstæður íbúa á Seyðisfirði slíkar á veturnum að ekki verður við það unað lengur. Þá þarf að ráðast í rannsóknir á öðrum gangnakostum, á milli Norðfjarðar og Seyðisfjarðar um Mjóafjörð.

Lögð er áhersla á að við gerð og uppsetningu samgönguáætlunar og gerð fjárlaga verði jarðgangnagerð og rannsóknir vegna þeirra fjármagnaðar með sérstökum hætti þannig að aðrar mikilvægar framkvæmdir í samgöngumálum landshlutans dragist ekki sökum fjárskorts.

Næstu verkefni í jarðgangnagerð á Austurlandi eru göng til að tengja annars vegar Borgarfjörð og hins vegar Vopnafjörð við miðsvæðið.

Innanlandsflug

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 vekur athygli á mikilvægi innanlandsflugs fyrir landshlutann. Skilgreina verður innanlandsflug sem almenningsamgöngur þannig að flugfargjöld verði á viðráðanlegu verði og lækkuð um helming, svo íbúar landshlutanna geti nýtt sér þjónustuna. Verðlagning innanlandsflugs rýrir búsetukosti Austurlands. Horfa á til hinnar svokölluðu skosku leiðar við niðurgreiðslu hins opinbera á flugfargjöldum, mikilvægt er að ráðherraskipaður starfshópur um rekstur flugvalla innanlands skili álit sem fyrst. Áfram er lögð áhersla á áætlunarflug til Vopnafjarðar með tengiflugi við Akureyri og mikilvægt er að veita áfram nægjanlegu fjármagni til viðhaldsframkvæmda á Vopnafjarðarflugvelli.

Leita verður lausna til framtíðar um staðsetningu Reykjavíkurflugvallar í Vatnsmýrinni sem taki mið af þeirri staðreynd að stór hluti landsmanna þarf að sækja nauðsynlega þjónustu til höfuðborgarinnar með flugsamgöngum, m.a. heilbrigðisþjónustu.

Hefja verður framkvæmdir við uppbyggingu samgöngumiðstöðvar við Reykjavíkurflugvöll til að tryggja samþættingu allra samganga innanlands.

Ferðabjónusta

Ferðabjónusta

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 hvetur stjórnvöld til að skýra línur hvaða verkefni eru á ábyrgð ríkis og hver á ábyrgð sveitarfélaga. Ríkið þarf að tryggja sveitarfélögum fjármagn sem nauðsynlegt er til að sinna þeim verkefnum sem þeim er falið, t.a.m. markaðssetningu landshlutans, upplýsingaveitu fyrir ferðamenn og uppbyggingu innviða. Þá minnir fundurinn á mikilvægi þess að framfylgja stefnu stjórnvalda um dreifingu ferðamanna og opnun annarra fluggátta inn í landið.

Egilsstaðaflugvöllur – önnur fluggátt inn í landið

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 fagnar stofnun flugþróunarsjóðs til stuðnings flugrekstraraðilum sem hyggja á flug til áfangastaða utan stór-Reykjavíkursvæðis, mikilvægt er að áfram verði tryggt fjármagn til sjóðsins. Hið opinbera verður að sýna í verki vilja sinn til að opnaðar verði aðrar fluggáttir inn í landið með öflugum stuðningi. Sumarið 2016 var haldið uppi millilandaflugi á milli London og Egilsstaða og reynslan sýnir að Egilsstaðaflugvöllur stendur fyllilega undir slíkri starfsemi.

Aukin flugumferð til og frá Íslandi krefst þess að ríkisvaldið tryggi nægjanlegt fjármagn til uppbyggingar þannig að völlurinn standist kröfur um aukið þjónustustig, öryggi vegna hugsanlegra náttúruhamfara og hlutverk vallarins sem varaflugvallar. Sérstaklega þarf að horfa til framkvæmda við flughlöð og aðstöðu fyrir útgerð þylusveitar Landhelgisgæslunnar. Jafna verður aðstöðu flugrekstraraðila til kaupa á eldsneyti, hvar sem er á landinu. Áfram verði unnið af fullum þunga að markaðssetningu Egilsstaðaflugvallar af hálfu hagsmunaaðila, s.s. fyrirtækja í ferðabjónustu, Isavia, ríkis og sveitarfélaga á Austurlandi.

Heilbrigðismál

Efling heilbrigðisþjónustu

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 skorar á yfirvöld velferðar- og fjármála, Alþingi og ríkisstjórn Íslands að efla þá heilbrigðisþjónustu sem nú er veitt í landshlutanum og að bætt verði úr þar sem þjónusta er ekki viðunandi. Að þessu verður ríkisvaldið að koma með kröftugum hætti og styrkja og efla Umdæmissjúkrahús Austurlands, heilsugæsluna í landshlutanum og aðrar sjúkrastofnanir. Heilbrigðisþjónusta í nærumhverfi er einn mikilvægasti grunnþáttur í þjónustu við íbúa, ekki síst á jaðarsvæðum, þar sem samgöngur eru erfiðar og því verða stjórnvöld að taka tillit til þeirra staðhátta sem einkenna Austurland þegar framlög til heilbrigðismála eru ákveðin. Fundurinn varar sérstaklega við því að skert verði sú bráða-, sérfræði- og fæðingarþjónusta, sem nú er veitt á Umdæmissjúkrahúsi Austurlands enda er það eina sjúkrahúsið frá Akureyri að Selfossi sem veitir sólarhrings bráðaþjónustu og fæðingarþjónustu allan ársins hring. Fjölbreytt starfsemi sjúkrahússins þjónar allt að 12 þúsund íbúum á 16.000 ferkílómetra landssvæði, auk mikils fjölda innlendra og erlendra ferðamanna sem heimsækja Austurland á ári hverju. Þá hefur verið sýnt fram á að flutningur heilbrigðisþjónustu úr landshlutanum eykur kostnað allra skattgreiðenda.

Þá ítrekar fundurinn fyrri kröfur um að hluti þylsusveitar landhelgisgæslunnar verði staðsettur á Egilsstaðaflugvelli, til að tryggja öryggi íbúa landshlutans.

Aðgengi að geðheilbrigðisþjónustu

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 skorar á heilbrigðisyfirvöld að axla ábyrgð í geðheilbrigðismálum, þau setji sér enn skýrari stefnu og tryggi gott aðgengi að úrræðum sem er réttur íbúa hinna dreifðu byggða og á ábyrgð hins opinbera. Brýnt er að bæta aðgengi að geðheilbrigðisþjónustu en hvorki er til staðar göngudeild geðdeildar né eru fastir starfandi geðlæknar á Austurlandi. Á þetta jafnt við í málefnum barna og fullorðinna.

Málefni aldraðra

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 skorar á ráðherra velferðarmála að vinna náið með sveitarfélögum að skipulagi þjónustu við aldraða. Málefni aldraðra verða sífellt umfangsmeiri, öldruðum fer fjölgandi og er umsjón þess málaflokks að mörgu leyti best komin í höndum sveitarfélaganna, að því gefnu að honum fylgi nægt fé. Hér er um mikilvæga nærþjónustu að ræða, mikil skörun er í núverandi þjónustu og mikilvægt að samfella sé í henni á vegum ríkis og sveitarfélaga. Grundvallaratriði er að ábyrgð hlutaðeigandi sé skýr, nægt fjármagn fylgi verkefninu og kröfur um þjónustu séu kostnaðarmetnar fyrirfram.

Jafnframt skorar fundurinn á stjórnvöld og Samband íslenskra sveitarfélaga að vinna að eflingu þjónustu sem veitt er í heimahúsum með samhæfingu félagsþjónustu og heimahjúkrunar auk dagþjónustu og að fjármagn verði tryggt til verkefnisins.

Málefni einstaklinga með heilabilun.

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 skorar á stjórnvöld og Samband íslenskra sveitarfélaga að vanda vel til verka við gerð heildstæðrar stefnu í málefnum einstaklinga með heilabilun. Þjónusta í héraði er mikilvæg því mikið álag getur verið á einstakling með heilabilun að þurfa að sækja greiningu og ráðgjöf um langa veg.

Heilbrigðis- og velferðarþjónusta innan fjórðungs, samþætting og samvinna ríkis og sveitarfélaga.

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 beinir því til stjórnar að

hún fjalli um hvaða leiðir minni sveitarfélög hafa til að samræma störf eða til að uppfylla kröfur sem gerðar eru til þeirra um þjónstu til einstaklinga með ýmiskonar skerðingar og þörf fyrir aukna heimaþjónustu. Efla þarf verulega þjónustu sem veitt er í heimahúsum með aukinni þjónustu félagsþjónustunnar sem og heimahjúkrunar auk dagþjónustu. Ræða þarf opinskátt um þann mismun sem er að verða á milli sveitarfélaga hér á Austurlandi þar sem minni sveitarfélög virðist mörg hver verr í stakk búin til að takast á við þessar skyldur og leita þarf sérstakra leiða til að hægt sé að mæta þessum þörfum en á sama tíma stuðla að því að einstaklingar geti til æviloka búið í sínu sveitarfélagi.

Menntun

Menntun á framhaldsskólastigi

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 lýsir áhyggjum af stöðu framhaldsskóla á Austurlandi. Fundurinn leggur áherslu á að skólarnir fá tækifæri til að þróa sína starfsemi til að mæta þeim áskorunum sem fylgja styttingu framhaldsskólans s.s. með þróun Fjarmentaskólans og samstarfi við framhaldsfræðsluna. Mikilvægt er að á Austurlandi bjóðist fjölbreytt nám sem stenst samanburð við það besta sem gerist og stofnunum fjórðungsins verði gert kleift að vinna saman að mótun þjónustu í samræmi við menntunarþarfir íbúa á Austurlandi.

Þá er ekki síður mikilvægt að á Austurlandi sé boðið upp á nám sem tengist þeim fjölbreyttu möguleikum sem svæðið býður upp á. Sérstaklega er brýnt að sem fyrst verði lokið við endurskoðun námskrár verknáms og að til hliðsjónar verði haft þjóðhagslegt mikilvægi þess.

Háskóiamenntun og rannsóknir

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 ítrekar fyrri ályktanir um að verulega hallar á Austurland í háskóla- og rannsóknastarfsemi á vegum ríkisins. Þetta er algjörlega óviðunandi og fundurinn krefst þess að aðstaða Austurlands verði sambærileg við það sem gerist í öðrum landshlutum. Fjarlægðir milli byggðakjarna og erfiðar samgöngur kalla á dreifða þjónustu. Hlutfall háskólamenntaðra á Austurlandi er töluvert undir landsmeðaltali. Það er því ekkert sem rökstyður að Austurland þurfi minna fé til þessara mála en aðrir landshlutar heldur þvert á móti (samanber upplýsingar í skýrslu Þórodds Bjarnasonar og Jóns Þorvalds Heiðarssonar, Stjórnsmál & Stjórnsýsla 1. tbl. 9. árg. 2013). Skorað er á stjórnvöld að auka hlut Austurlands í háskóla- og rannsóknastarfsemi á vegum hins opinbera t.d. með því að fjölga opinberum rannsóknatengdum störfum á svæðinu m.a. með samstarfi við Austurbrú og háskólana.

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 hvetur einnig til þess að unnið verði áfram að uppbyggingu háskólaþæturs fyrir Austurland í samstarfi sveitarfélaga og atvinnulífs á svæðinu, stjórnvalda og háskólasamfélagsins.

Fjarnám á háskólastigi

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 skorar á ríkisvaldið að sjá til þess að fyrsta gráða á háskólastigi sé skilgreind sem grunnþjónusta. Einnig er skorað á háskólastigið að móta sér skýrari stefnu varðandi fjarnám og fjölga þeim námsleiðum sem í boði eru s.s. í grunnnámi og endurmenntun á háskólastigi. Skipulagi þess verði þannig háttað að það sé raunhæfur kostur fyrir nemendur. Nemendur nýta sér í síauknum mæli möguleika til að stunda fjarnám í heimabyggð og fundurinn skorar því á ríkisvaldið að veita auknum fjármunum til Austurbrúar til að tryggja aðstöðu og stuðning við þessa nemendur til að auðvelda þeim að sækja nám hér á landi og erlendis.

Framhaldsfræðsla

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 skorar á stjórnvöld að auka möguleika fólks á vinnumarkaði til að sækja sér endurmenntun heima í héraði. Nauðsynlegt er að grunnfjárveiting til framhaldsfræðslunnar hjá Austurbrú tryggi að til staðar sé dreifð þjónusta og nám í samræmi við þarfir íbúa um allt Austurland. Þá er áriðandi að reglur um fjárveitingar til íslenskukennslu fyrir innflytjendur taki mið af landfræðilegum aðstæðum og ólíkum þörfum byggðarlaga. Vakin er athygli á þeirri staðreynd að reglur um lágmarkspáttökufjölda í námshópum er hamlandi fyrir þessa starfssemi á Austurlandi og veldur því að ekki er hægt að sinna henni sem skildi.

Lýðháskóli

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 skorar á mennta- og menningarmálaráðherra að flýta vinnu við gerð frumvarps til almennrar löggjafar um lýðháskóla á Íslandi í samræmi við samþykktu þingsályktun Alþingis frá 2. júní 2016. Markmið löggjafarinnar verði eins og segir í tillögunni að gera lýðháskóla að viðurkenndum valkosti í menntun sem njóti lagalegrar umgjarðar og stuðnings hins opinbera. Á Seyðisfirði starfar lýðháskóli á listasviði, LungA skólinn, sem hóf starfsemi árið 2014 og er eini starfandi lýðháskóli landsins. Nauðsynlegt er að tryggja lagalega og fjárhagslega umgjörð starfseminnar og er skólinn tilbúinn að leggja sitt af mörkum svo að það megi verða í samvinnu við mennta- og menningarmálaráðuneytið.

Handverks- og hússtjórnarskólinn á Hallormsstað

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 fagnar því að Handverks- og hússtjórnarskólinn á Hallormsstað hefur fengið tækifæri til áframhaldandi þróunar náms í skólanum og til að laga það að námskrá framhaldsskóla. Námið er hagnýtt og nýtist sem undirstaða fyrir fjölbreytt nám í matvælagreinum, þjónustu og sköpun. Skorað er á mennta- menningarmálaráðuneytið að taka regluverk gagnvart minni sérhæfðum skólaeiningum til endurskoðunar.

Verk- og starfsnám á Austurlandi

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 lýsir yfir vilja til að leita eftir samstarfi við Samtök atvinnulífsins og mennta- og menningarmálaráðuneytið, um að Austurland verði tilraunaverkefni í uppbyggingu í verk- og starfsnámi. Samstarf verði komið á í gengum Austurbrú, Verkmenntaskóla Austurlands, Menntaskólann á Egilsstöðum og Handverks- og hússtjórnarskólann á Hallormsstað. Tilgangur verkefnisins er að standa vörð um að auka fagmenntun í verk- og starfsnámi, sem og að koma á auknu framboði á lögbundnu styttri námsbrautum í starfsnámi. Nám sem hægt er að aðlaga að einstaklingnum sjálfum í tengslum við atvinnulíf og innviði Austurlands.

Húsnæðismál

Húsnæðismál

Aðalfundur SSA haldinn á Breiðdalsvík 29. og 30. september 2017 skorar á stjórnvöld að undirbúa aðgerðir í húsnæðismálum sem henta landsbyggðunum betur en þær sem felast í núverandi húsnæðislöggjöf og nýtast eingöngu suðvesturhorni landsins. Aðgerðirnar þurfa að vera sveigjanlegar og til þess fallnar að greiða fyrir uppbyggingu íbúðarhúsnæðis í þeim landshlutum sem búa við skekktar forsendur vegna byggingarkostnaðar, markaðsverðs og fjármögnunar.

